

510.165

346
Cs—1.

2216: III pld.

SZOLGÁLATI UTASÍTÁS

A

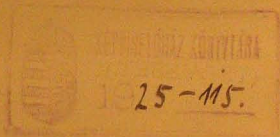
MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG

SZÁMÁRA.

(TERVEZET.)

BUDAPEST, 1924.

Pallas részvénytársaság nyomdája, Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős vezető: Tiringér Károly műszaki igazgató.

TARTALOMJEGYZÉK.

I. FEJEZET.

Elvi határozványok.

	Oldal
1. §. A m. kir. csendőrség jellege, feladata és működési területe. Tisztek hivatása	7
2. §. A csendőrség szolgálati teendői	8
3. §. Csendőrparancsnokságok viszonya egymáshoz, honvédparancsnokságokhoz és polgári hatóságokhoz	11
4. §. A csendőrségi szolgálat tagozódása	13

II. FEJEZET.

Személyes magatartásra vonatkozó rendelkezések.

5. §. A csendőr általános magatartása és viselkedése	15
6. §. A csendőr magatartása szolgálatban	21
7. §. Önképzés szüksége	23
8. §. A csendőr személyes viszonya a csendőrség és honvédség tagjaihoz és polgári személyekhez	24
9. §. Jelentkezések és bemutatkozások	25
10. §. Panasz polgári egyének ellen. Eljárás becsületsértés, rágalmazás és hamis vád esetén	28

III. FEJEZET.

Általános belszolgálati határozványok.

11. §. Laktanyarend	31
12. §. Szobarend	36
13. §. Istállórend	44
14. §. Laktanya- és szállás-szemle	47
15. §. Napirend	49
16. §. Ügyeleti-, készültségi és küldönc-szolgálat	53
17. §. Eljárás megbetegedéseknél	57
18. §. Öltözködés és felszerelés	60
19. §. Vezénylések, összpontosítások és diszkivonulások	63
20. §. Fegyelmi fenyítő hatalom	66

IV. FEJEZET.

A közbiztonsági szolgálat kezelése.

	Oldal
21. §. A csendőrség területi illetékessége. Szolgálati működés idegen csendőrségi és államrendőrségi területen	74
22. §. Távolsági kimutatások és őrzárati beosztások szerkesztése. Őrskörletek portyázása	76
23. §. Csendőrzárór fogalma. Zárőrök kivezénylése, eligazítása és bevonulása	82
24. §. Portyázó zárőrök eljárása általában	86
25. §. Általános szabályok a lovon teljesített szolgálatoknál	90
26. §. Szolgálati órák számának meghatározása	92
27. §. Pihenők	95
28. §. Ellenőrző szolgálat	96

V. FEJEZET.

A csendőr szolgálati jogai és azok mikénti gyakorlása.

29. §. A szolgálatban álló csendőr jogai általában	100
30. §. A szolgálati fellépés módja	102
31. §. Igazoltatás	105
32. §. Figyelmeztetés	106
33. §. Elővezetés	106
34. §. Elfogás	108
35. §. Elővezetésre és elfogásra vonatkozó különös szabályok	110
36. §. A bilincs alkalmazása	114
37. §. Kényszerítő eszközök alkalmazása	116
38. §. Fegyverhasználat	117
39. §. A fegyverhasználati jog magyarázata	118
40. §. Fegyverhasználati jog egyes különleges esetekben	126
41. §. Fegyverhasználati esetek elbírálása	128

VI. FEJEZET.

A megelőző szolgálat.

42. §. A megelőző szolgálatról általában	131
43. §. Helyi- és személyi ismeret. Nyilvántartások vezetése	132
44. §. A megfigyelésről általában. Besúgók alkalmazása	136
45. §. Korcsmák, lebujok, gyanús helyek és gyanús egyének ellenőrzése	139
46. §. Cigányok felügyelése és ellenőrzése	141
47. §. Népgyűlések, vásárok, búcsúk és nyilvános mulatságok felügyelése	142
48. §. Vadászat és halászat ellenőrzése	145
49. §. Vasút- és hajóügyeleti szolgálat	146

VII. FEJEZET.

A nyomozó szolgálat.

	Oldal
50. §. A bűnvádi eljárásról általában	149
51. §. A bűnügyi nyomozás fogalma és célja. Bűnügyi nyomozás teljesítésére hivatott rendőri hatóságok és közegek	152
52. §. A nyomozás megindítása	154
53. §. A nyomozás mikénti végrehajtása általában	159
54. §. Helyszíni szemle	163
55. §. Sértettek és tanúk kikérdezése	166
56. §. Gyanúsítottak kikérdezése	170
57. §. Házkutatás	172
58. §. Személymotosás	174
59. §. Házkutatásnál és személymotosásnál szem előtt tartandó szabályok	175
60. §. Tárgyak őrizetbe vétele és azokkal való eljárás	177
61. §. Iratokkal, nyomtatványokkal, táviratokkal és levelekkel való eljárás	180
62. §. Eljárás, ha a gyanúsított ismeretlen vagy szökésben van	182
63. §. Tényvázlat és feljelentés	183
64. §. A nyomozás abbahagyása és ujrafelvétele. Kiderítetlen esetekkel való eljárás	189

VIII. FEJEZET.

Eljárás a megelőző és nyomozó szolgálat egyes különleges eseteiben.

65. §. Lesállás	192
66. §. Különleges szolgálat	194
67. §. Vasutbiztosítás	201
68. §. Átkutatás	202
69. §. Határszéli szolgálat	207
70. §. Eljárás helyi rendészeti ügyekben	208
71. §. Területenkivüliség és konzuli személyes mentesség	209
72. §. Mentelmi jogot élvezőkkel szemben követendő eljárás	210
73. §. Fiatalkorúakkal szemben követendő eljárás	211
74. §. Katonai egyénekkal szemben követendő eljárás	214
75. §. Eljárás tüzeset, vízáradás és elemi csapás esetén	216
76. §. Rendkívüli esetek bejelentése	218

IX. FEJEZET.

Felszólított szolgálat.

77. §. Felhívási és megkeresési joggal bíró hatóságok és hatósági személyek	221
78. §. A felszólított szolgálat mikénti végrehajtása. Felhívások elbírálása	222

	Oldal
79. §. Karhatalmi szolgálat	225
80. §. Szállítmányfedezet és oltalmi kíséret	228
81. §. Fogolykiséret és fogolyörizet	230
<i>a)</i> Foglyok átvétele és átadása	230
<i>b)</i> Fogolykiséret gyalog és lóháton	234
<i>c)</i> Fogolykiséret vasuton vagy hajón	235
<i>d)</i> Fogolykiséret kocsin	235
<i>e)</i> Eljárás menetképtelen vagy beteg fogollyal	236
<i>f)</i> Foglyok őrzése	237
<i>g)</i> Eljárás fogoly megszökése esetén	239

X. FEJEZET.

Személyi szabályok.

82. §. A járőrtárs részére	240
83. §. A járőrvezető részére	241
84. §. Az őrsparancsnokhelyettes részére	241
85. §. Az őrsparancsnok részére	242
86. §. A járásparancsnok-helyettes részére	247
87. §. A járásparancsnok részére	249
88. §. A nyomozószakasz parancsnok részére	254
89. §. A vármegyei csendőrszolgálatparancsnok részére	257
90. §. A kerületi- és vármegyei segédtszolgálat részére	259
91. §. A vármegyei csendőrszolgálatparancsnok részére	261
92. §. A beosztott törzstiszt részére	264
93. §. A csendőrkerületi parancsnok részére	265
94. §. Zárórendelkezések	268

Mellékletek.

I. FEJEZET.

Elvi határozványok.

1. §.

A m. kir. csendőrség jellege, feladata és működési területe. Tisztek hivatása.

1. A magyar királyi csendőrség katonailag szervezett önálló közbiztonsági őrtestület.

2. A csendőrség feladata: a közbiztonságot, a belrendet és belső békét fenntartani; büntetendő cselekmények elkövetését megakadályozni, elkövetett büntetendő cselekmények tetteseit kinyomozni és feljelenteni, illetve az illetékes hatóságnak vagy bíróságnak átadni és végül karhatalmat kiállítani.

3. A csendőr szolgálatát a törvények, az utasítások és saját előljárói parancsai szerint önállóan teljesíti.

4. A csendőrség működési területe a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városok bel- és külterületét kivéve, Magyarország egész területére kiterjed. A törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városok külterülete a m. kir. Belügyminiszter által a csendőrség állandó működési területébe kivételesen bevonható.

5. A közbiztonsági szolgálatnak és az ezzel járó nyomozó cselekményeknek ellátására, illetve végrehajtására a csendőrörsökre beosztott vagy ezen célra külön kivezényelt, rangosztályba nem sorolt havidijasok, altisztek és csendőrök (próbacsendőrök) vannak hivatva. A csendőrséghez — annak esetleges megerősítése végett — ideiglenesen beosztott katonai vagy

más egyének önálló közbiztonsági szolgálati ténykedésre nem jogosultak.

„Csendőr“ kifejezés alatt a jelen utasításban a rangosztályba nem sorolt havidijasok, altisztek és csendőrök, valamint a próbacsendőrök értendők, ha csak valamely kivétel kifejezetten megállapítva nincsen.

6. A csendőrtisztek feladata a közbiztonsági szolgálat felett örködni, a legénység hivatásszerű és katonai kiképzését vezetni és a katonai fegyelmet fenntartani.

A csendőrtisztek nem közbiztonsági közegek, tehát a közbiztonsági szolgálatban cselekvőleg részt nem vehetnek, nyomozó cselekményeket nem foganatosíthatnak és azokat közvetlenül nem vezethetik.

2. §.

A csendőrség szolgálati teendői.

7. Azon közbiztonsági szolgálati teendők, melyeket a csendőr, illetve az őrsparancsnokság általános hivatásából folyólag — önállóan, illetve felhívásra vagy megkeresésre végezni tartozik, a következők:

1. Működési területének állandó portyázása által büntetendő cselekmények elkövetését megakadályozni.

2. Elkövetett büntetendő cselekmények felől tudomást szerezni, azok tetteseit kinyomozni és az illetékes bíróságnak vagy hatóságnak feljelenteni, illetőleg átadni.

3. A közbiztonságra veszélyes, gyanús, vagy rendőri felügyelet alá helyezett egyéneket, külföldieket és gyanús idegeneket nyilvántartani, megfigyelni és ellenőrizni; szükség esetén velük szemben eljárni; gyanús helyiségeket megfigyelni és ellenőrizni.

4. Állam- és társadalmi rend elleni, nemzetiségi, munkás- és egyéb társadalmi mozgalmakat figyelemmel kíséreni, az észleletekről jelentést tenni, sürgős esetekben közbelépni.

5. Nemzetvédelmi szempontból megfigyeléseket tenni s az észleletekről az illetékes hatóságokat tájékoztatni.

6. Elemi csapások, balesetek, ragályos betegségek és más közveszélyek esetében segílyt nyújtani és eljárni.

7. Népgyűlések, népcsoportosulások alkalmával a rendet fenntartani, nem engedélyezett népgyűléseket feloszlatni.

8. Illetékes bíróság vagy hatóság jogszerű felhívására vagy megkeresésére nyomozó cselekményeket foganatosítani, egyéneket nyomozni, elővezetni, elfogni és az illetékes bíróság vagy hatóság elé állítani.

9. Nyilvános közlekedési eszközökön és vonalakon a forgalom zavartalanságát biztosítani.

10. Katonai és polgári hatóságok és hatósági személyek felhívására, vagy megkeresésére, karhatalmi segílyt nyújtani.

11. Utasokat és szállítmányokat kíséret által biztosítani.

12. Községi éjjeli öröket, illetve a hatóság által esetenként felállított polgári öröket ellenőrizni.

13. Nyilvános helyiségek hatóságilag megállapított zárórájának betartását ellenőrizni.

14. Züllésnek indult vagy erkölcsi romlásnak kitett gyermekek és fiatakorúak környezetét megfigyelni, azok életviszonyai felől tájékozást szerezni és arról az illetékes hatóságnak jelentést tenni.

15. Útlevel-, határátlépési igazolvány- és fegyvertartási engedély kiállítására irányuló nyilvános gyűlések, előadások és táncmulatságok engedélyezése iránt a közigazgatási vagy rendőri hatósághoz benyújtott kérelmeket ezen hatóságok felhívására véleményezni.

16. A közbiztonságra vonatkozó minden fontos ügyben az illetékes hatóságot és előljáró parancsnokságot állandóan tájékoztatni, azoknak ezen szolgálattal kapcsolatos javaslatokat tenni, egyes egyének, egyesületek stb. működéséről és közbiztonsági vagy erkölcsi szempontból való magatartásáról véleményt adni.

17. Katonai egyéneket — ott, ahol katonai állomásparancsnokság nincsen — katonai szempontból (magatartás, öltözet stb.), valamint csapattestüktől való távollétük igazolt volta tekintetében ellenőrizni, katonaszökevényeket és magukat igazolni nem tudó

katonákat elővezetni, illetve elfogni és az illetékes katonai parancsnokságnak átadni.

18. Előljáró csendőrparancsnokság által esetenként elrendelt különleges feladatokat teljesíteni.

8. Az 1—18. pontokban fel nem sorolt szolgálatokra a csendőr senki által sem vehető igénybe, szintúgy tilos a csendőrt a közbiztonsági szolgálattól bármi címen indokolatlanul elvonni.

Különösen tilos a csendőrt (próbacsendőrt) igénybe venni:

a) mindennemű magántermészetű vagy személyes szolgálatra;

b) közönséges testi munkára, kivéve a laktanya-rend vagy a csendőrség belgazdálkodása érdekében szükséges ily munkákat;

c) mindennemű díszkivonulásra, kivéve a jelen utasítás 19. §-ában előírt kivonulásokat;

d) közönséges őrszolgálatra, kivéve a csendőrség belszolgálatát, a fogolyőrzést, továbbá egyes épületeknek vagy tárgyaknak a nyomozás érdekében szükséges, vagy különleges viszonyok által indokolt, és ezen utóbbi esetben tiszti előljáró parancsnokság által elrendelt őrzését;

e) toloncszállítmányok, betegek vagy elmebetegek kísérésére, cselédszökevényeknek helyben való elővezetésére;

f) polgári hatóságoknál teljesítendő belső (irodai, küldönc, ügyeleti stb.) szolgálatra, polgári bíróságok és hatóságok ügyiratainak, idézéseinek stb. kézbesítésére, hivatalos rendelkezések kihirdetésére és bármily természetű összeírásra;

g) cselédek és munkások bejelentési ügyeinek ellenőrzésére;

h) fogházakban és letartóztatási intézetekben teljesítendő börtönőri szolgálatra;

i) színházi, mozgófénykép- vagy más előadásokon teljesítendő ügyeleti szolgálatra;

k) politikai gyűléseknek a hatóság képviselőjében való ellenőrzésére;

l) vám- és egyedárúsági vagy jövedéki törvényekbe ütköző cselekmények nyomozására, egyéneknek,

cégeknek vagy vállalatoknak jövedéki szempontból való ellenőrzésére és végül

m) oly, itt fel nem sorolt szolgálatokra, melyek a csendőrség tekintélyével össze nem egyeztethetők, pl. kutyapecérek kísérése, munkásoknak vagy fegyenceknek munkaközbeni felügyelése stb.

9. Különös rendeltetéssel vagy feladattal felállított őrsök és különítmények oly szolgálati teendőit, melyek a jelen utasításban előírva nincsenek, — ha azok pontos meghatározása vagy a helyi viszonyokhoz képest való részletezése szükségesnek látszik — az illetékes járásparancsnokság „Különleges Utasítás“-ba foglalni és azt jóváhagyás végett a vármegyei csendőrparancsnokságnak felterjeszteni tartozik. A jóváhagyott különleges utasítás 1—1 példányával az érdekelt őrs (különítmény) parancsnokságon kívül az illetékes járásparancsnokságot, a vármegyei csendőrparancsnokságot, valamint az illetékes közigazgatási vagy rendőri hatóságot is el kell látni.

Oly feladatokat vagy teendőket, melyeknek teljesítése a fenti *a)*—*m)* pontok szerint tiltva van, a különleges utasítások sem tartalmazhatnak.

3. §.

Csendőrparancsnokságok viszonya egymáshoz, honvéd parancsnokságokhoz és polgári hatóságokhoz.

10. Fölé- és alárendeltségi viszonyban álló csendőrparancsnokságok egymással „parancs“-ok illetve „jelentés“-ek útján érintkeznek.

Egymással szemben fölé- és alárendeltségi viszonyban nem álló csendőr tiszti parancsnokságok úgy érintkeznek, amint az a 11. pontban a honvéd- és csendőrparancsnokságok közötti érintkezésre nézve előírva van. Fölöttes, bár nem előljáró parancsnokságtól vett megkeresés parancsnak tekintendő. Csendőr tiszti parancsnokságok az őrs- (különítmény-) parancsnokságokhoz „parancs“-ot, ezen utóbbiak pedig az előbbiekhöz „jelentés“-eket intéznek, tekintet nélkül arra, hogy közöttük szervezetszerű alárendeltség fennáll-e vagy sem?

11. Honvéd tiszti parancsnokságok, hatóságok, bíróságok és intézetek a katonai büntetőtörvényeknek alávetett, valamint kémkedéssel gyanúsított egyének elfogására és elővezetésére, valamint ily egyénekkel szemben végzendő nyomozó cselekmények teljesítésére a csendőrparancsnokságokhoz — sürgős esetben a járőrökhöz vagy egyes csendőrökhöz is — közvetlen felhívásokat intézhetnek. A csendőr őrsparancsnokságok (járőrök, csendőrök) az említett katonai parancsnokságoknak (hatóságoknak, bíróságoknak, intézeteknek) szóbeli vagy írásbeli „jelentés“-eket tesznek.

Honvéd és csendőr tiszti parancsnokságok közötti írásbeli érintkezésnél a fellebbvalói viszonyban álló parancsnok az alattosi viszonyban álló parancsnokhoz „megkeresés“-t intéz, ez utóbbi pedig az előbbinek „jelentés“-t tesz. Egyenrangúak „megkeresés“ illetve „értesítés“ útján érintkeznek.

A Szolgálati Szabályzat I. rész 442. pontjának *b*), *c*), *e*) és *h*) alpontjaiban felsorolt ügyekben valamennyi csendőrparancsnokság a honvéd állomásparancsnokságnak van alárendelve, ily ügyekben tehát az utóbbtól „parancs“-ot kap.

12. A csendőr őrsök, valamint a csendőr járőrök és szükség esetén az egyes csendőrök is a m. kir. bíróságok, bírói, közigazgatási és rendőri hatóságok rendelkezésére állanak, amennyiben az ezek által, törvényes hatáskörükben és a jelen utasítás értelmében kiadott felhívásoknak és megkereséseknek eleget tenni tartoznak; a csendőr őrsök, valamint a csendőrök azonban a polgári hatóságoknak sem személyi vagy fegyelmi, sem pedig szolgálati tekintetben alárendelve nincsenek.

A csendőr őrsök, járőrök és egyes csendőrök azon hatóságokkal, amelyek felhívási joggal bírnak, „jelentés“-ek útján, míg minden más polgári hatósággal „megkeresés“ illetve „átirat“ útján érintkeznek.

Polgári hatóságok és oly csendőrparancsnokságok között, melyeknek élén tisztek állanak — miután ezek egymással szemben függő viszonyban nincsenek — a kölcsönös érintkezés kizárólag csak „átirat“-ok illetve „megkeresés“-ek útján történik.

4. §.

A csendőrségi szolgálat tagozódása.

13. A csendőrség szolgálata közbiztonsági- és belszolgálatra tagozódik.

Közbiztonsági szolgálat alatt mindazon szolgálati ténykedések összességét értjük, melyeknek célja a törvények és törvényes rendelkezések végrehajthatásának fegyveres erővel való biztosítása.

A közbiztonsági szolgálat feloszlik:

- a) államrendészeti,
- b) közrendészeti,
- c) igazságügyi rendészeti és
- d) karhatalmi szolgálatra.

Az államrendészeti szolgálat fogalma alá mindazon feladatok tartoznak, amelyeknek célja az állam és társadalom egészének, berendezkedésének, az állam alkotmányának és törvényes kormányának, törvényhozásának, belső és külső biztonságának és politikai szabadságának biztosítása és ezen célból a csoportos emberi életnek, illetve az arra kihatással bíró vagy birható jelenségeknek és eseményeknek állandó megfigyelése. Az államrendészeti szolgálat körébe tartoznak az egyesületek, csoportosulások és gyülekezések ellenőrzése, a belső és külső idegenrendészet, a ki- és bevándorlás ellenőrzése és a sajtórendészet.

A közrendészet körébe az egyes emberek személyes vagythonbiztonságának biztosítását és megóvását, valamint az elemi csapások elhárítását vagy az azok által okozott károk lehető csökkentését célzó teendők tartoznak. A közrendészeti szolgálat — az államrendészeti szolgálattal ellentétben — nem az emberek tömegeivel, hanem az egyes emberekkel foglalkozik.

Az igazságügyi rendészet feladata a bűncselekmények felderítésében, azok tetteseinek megállapításában, üldözésében, elfogásában valamint a büntető eljárás sikeres lefolytatásához szükséges bizonyítékok megszerzésében az igazságügyi hatóságoknak és bíróságoknak segítségére lenni.

A karhatalmi szolgálat a csendőrség fegyveres erejének az annak igénybevételére jogosított hatóságok és bíróságok rendelkezésére bocsátásában áll.

A közbiztonsági szolgálattal szemben mindazon szolgálatok, amelyeknek célja a csendőrség belső katonai rendjének fenntartására szükséges szolgálati teendők ellátása, „belszolgálat“-nak neveztetnek.

14. A szolgálatkezelés szempontjából a közbiztonsági szolgálat „rendes“, „felszólított“, „különleges“ és „ellenőrző“ szolgálatra oszlik.

„Rendes“ szolgálat alatt — az ellenőrző szolgálat kivételével — minden hivatalból kivezényelt és egyenruhában teljesített közbiztonsági szolgálat;

„felszólított“ szolgálat alatt a csak hatósági felhívásra vagy megkeresésre, illetve előljáró csendőrpáncsnokság parancsára vezényelhető közbiztonsági szolgálat;

„különleges“ szolgálat alatt minden, polgári ruhában teljesített szolgálat és végül

„ellenőrző“ szolgálat alatt az eddig felsorolt szolgálatokban álló egyének ellenőrzése végett vezényelt szolgálat értendő.

A rendes, felszólított, különleges és ellenőrző szolgálatok havonta ismétlődő folyószámokkal jelölendők meg. Ezek megjelölésére más elnevezést vagy alszámozást alkalmazni nem szabad.

Úgy a közbiztonsági, mint a belszolgálatban álló csendőregyének „szolgálatban álló“-knak tekintetnek.

A belszolgálat ellátására nézve a csendőrségnél is általában a Szolgálati Szabályzat I. részének határozványai a mérvadók. A csendőrségi szolgálat sajátlagos volta által szükségessé tett eltéréseket a jelen utasítás III. fejezete tartalmazza.

II. FEJEZET.

Személyes magatartásra vonatkozó rendelkezések.

5. §.

A csendőr általános magatartása és viselkedése.

15. A csendőr az államhatalom és a törvény képviselője, az állami rend és belső béke támasza, az ország közbiztonságának és nyugalmanak őre, az állam és a nemzet bizalmának letéteményese.

A csendőr legyen büszke magasztos hivatására: azt életcéljának, kitüntetésnek és ne csupán kenyérekeresetnek tekintse. Legyen büszke arra, hogy olyan testületnek tagja, amely csak erkölcsileg megválogatottakat fogad kebelébe s amely mindenki által megkülönböztetett tiszteletben és megbecsülésben részesül.

Szeresse hivatását és testületét, melynek életét szentelte: minden szavának és tettének célja az legyen, hogy esküvel fogadott kötelességének híven, becsülettel és vitézül megfelelvén, a csendőrség jó hírnevét és tekintélyét gyarapítsa és hogy úgy saját magának, mint a testület összességének is, mindig becsületet szerezzen.

Úgy szolgálati magatartása, mint magánélete is mindig kifogástalan legyen, hogy az mindenkinek követendő példa gyanánt szolgáljon, mert csak így lesz képes azt az erkölcsi fölényt megszerezni, amelyre mindig elengedhetetlen szüksége van és amelyet tőle mindenki meg is követel. Soha se feledje azt, hogy a csendőrt — épen hivatásának követelményei folytán — mindenki szemmel tartja és hogy esetleges helytelen magatartásával nemcsak saját magának, hanem a testület összességének is árt, mert a testületet mindig egyes tagjainak

magatartása szerint itélik meg. Ezért mindennemű helytelenségtől ne csak maga óvakodjék, hanem attól bajtársait is tartsa vissza.

Erkölesös és józan életmód, pártatlan igazságszeretet, törvénytisztelet, éberség, bátorság, önmérséklettel és tapintatossággal párosult erély, lángoló hazaszeretet, valamint fáradalmat és megalkuvást nem tűrő kötelességérzet és mintaszerű fegyelmezetttség voltak és legyenek a magyar csendőr fő jellemtulajdonságai.

16. A csendőr pártatlanságának minden körülmények között biztosítva kell lennie.

Ez alatt az értendő, hogy a csendőr ne csak pénzbeli vagy pénzértékű ajándékozás által ne legyen megközelíthető, hanem hogy magát sem rokoni kötelék, sem baráti viszony, sem pedig személyes rokon- vagy ellenszenv és egyáltalában semminemű mellétekintet vagy magánérdek által kötelességének hű teljesítésétől el ne tántoríttassa, és mindennemű jelentését és nyilatkozatát csakis az igazság szerint tegye meg.

Különösen tilos akár szolgálatban, akár szolgáláton kívül bárkitől és bármi címen díjazást, ajándékot, jutalmat, vagy ingyen ellátást elfogadni és pedig még akkor is, ha azokat a legaggálytalanabb körülmények között ajánlanák fel. A csendőr családtagjai által megfelelő ellenszolgáltatás nélkül elfogadott pénzbeli vagy pénzértékű jutalmazás ugyanolyan elbírálás alá esik, mintha azt a csendőr maga fogadta volna el.

Ajándéknak, jutalomnak és ingyen ellátásnak nemesak azok a szolgáltatások tekintendők, melyekért a csendőr semmi ellenszolgáltatást nem adott, hanem azok is, amelyekért csak azok értékével arányban nem álló, csekély mérvű ellenszolgáltatás adatott.

Az „ajándék“ fogalma alá nemesak tárgyak, hanem pénzértékkel bíró szolgáltatások is tartoznak. Ilyen szolgáltatások pl. állattartás, földebérlés, földmegmunkáltatás, tűzifa, ipari termékek stb.

Ajándék, jutalom, ingyen ellátás vagy általában bármiféle kedvezmény elfogadásának tilalma nemesak az egyes csendőregyénekre, hanem a csendőrparancsnokságokra és közigazdálkodásokra is kiterjed. Ezért az utóbbiak által igénybe vett mindennemű szolgáltatás,

u. m. földbérlet, megmunkáltatás, nagyobb mennyiségű terménybiztosítás stb. irásbelileg biztosítandó, az erre vonatkozó szerződés pedig évről-évre a kerületi parancsnokságnak jóváhagyás végett felterjesztendő.

Ajándék, jutalom vagy ingyen ellátás elfogadása miatt tett feljelentések kivétel nélkül mindig a kerületi parancsnok által bírálандók el, ki minden egyes esetben megfontolni köteles azt, hogy a feljelentett egyén — erkölcsi fogatkozására való tekintettel — szolgálati állásában meghagyható, illetve a csendőrség kötelékében megtartható-e vagy sem?

17. Az esetben, ha magánosok vagy hatóságok a csendőrt megjutalmazni vagy elismerésben részesíteni óhajtanák és e célból hozzája fordulnak, akkor világosítsa fel őket, hogy óhajukkal közvetlenül előljáró járásparancsnokságához forduljanak. Csendőrök megjutalmazására, megdicséérésére, vagy kitüntetésére vonatkozó javaslatokat sem a csendőrnek, sem az őrsnek átvennie nem szabad.

Pénzbeli vagy pénzértékű jutalmazásnak a csendőr által való elfogadását csak különösen indokolt, kivételes esetekben, a jutalmazni kívánt ténykedés kivizsgálása után és a közöttek parancsnokságok véleménye alapján a m. kir. csendőrség felügyelője engedélyezheti. A csendőr-részére felajánlott azon pénzjutalom, melynek a csendőr által való elfogadását a m. kir. csendőrség felügyelője nem engedélyezte — az azt felajánlott egyén vagy hatóság beleegyezésének kikérése után — a m. kir. csendőrség felügyelője által esetenként megjelölendő csendőrségi jutalmazási, vagy más, a legénység jutalmazását vagy jólétét szolgáló alap javára fordítandó.

18. A csendőrség által teljesített bárminő szolgálat vagy tanúsított eljárás miatt emelt panaszt, továbbá egyes csendőrök ellen tett bármily természetű feljelentést a csendőrörsöknek vagy egyes csendőröknek meg továbbítás végett sem szabad elfogadniok, hanem a panaszost panaszával, illetve feljelentésével az előljáró járásparancsnoksághoz kell utasítani.

19. A csendőr esküjénél fogva mindenkivel, tehát még családtagjaival szemben is a legszigorúbb titoktartásra van kötelezve. Ezen titoktartás nemesak a

kiadott összes parancsokra és rendeletekre, hanem mindarra vonatkozik, ami a csendőrnek szolgálata teljesítése közben szolgálati állásából és szolgálati ténykedéseiből kifolyólag tudomására jut. Tilos továbbá mindannak hivatlanokkal való közlése, ami a testület kebelén belül történik, ami a szolgálatot vagy az örs beléletét illeti, vagy ami előljárók, feljebbvalók, bajtársak és alárendeltek személyére vonatkozik. A családtagok ezirányú magatartásáért a családfő felelős.

Ezen titoktartási kötelezettségből kifolyólag a csendőr legyen minden nyilatkozatánál, különösen ha az szolgálati ügyekre vonatkozik, mindenkivel szemben felette óvatos és tartózkodó. Előtte ismeretlen egyénnel szemben legyen mindig bizalmatlan és mindenkivel szemben, aki arra a legcsekélyebb okot szolgáltatja, legyen gyanakvó és élesszemű.

20. Szolgálati ügyekről hirdapok számára közléseket tenni sem közvetlenül, sem közvetve nem szabad. A csendőrséget dicsérő vagy a csendőrség egyes szolgálati ténykedéseit reklámszerűen magasztaló cikkek a csendőrség tagjai által hirdapokban el nem helyezhetők.

Nyilvános előadásokon vagy mozgófényképfelvételek alkalmával szerepelni, vagy ily célra csendőrségi egyenruhát kölcsön adni nem szabad.

21. A csendőr életmódja mindig szerény és illetékeihez mért legyen. Tékozlás, fényűző és könnyelmű életmód, költséges szórakozások és kedvtelések a csendőrt anyagilag mihamar tönkre teszik és könnyelmű adósságcsinálásra kényszerítik; az eladósodott csendőr pedig soha sem bír azzal a függetlenséggel, melyet a csendőrségi szolgálat mindig megkíván. Ezért igyekezzék illetékeivel nemcsak beérni, hanem azokból havonta bármi keveset meg is takarítani, hogy előre nem látott kiadások anyagilag ne hozzák zavarba.

A csendőr köteles minden olyan adósságát, melyeknek összege egyenkint vagy összesen egy havi összilletékének összegét meghaladja, előljáró vármegyei csendőrparancsnokságának azonnal bejelenteni. Adósságoknak közigazgatási úton való törlesztésére a Szolgálati Szabályzat I-ső rész 716. pontjában előírt intéz-

kedések a vármegyei csendőrparancsnokság által teendőek meg.

22. A csendőrnek mindig és mindenkivel szemben komoly, előzékeny és tisztességtudó magaviseletet kell tanúsítania, és nemcsak magatartásában, hanem külső megjelenésében is kerülnie kell mindent, ami őt ferde megítélés, gúny vagy tréfa tárgyává tehetné; csak ily magatartás mellett várhatja el azt, hogy vele szemben is mindenki ennek megfelelően viselkedjék. Legyen őszinte, nyílt, egyenes és ne legyen bőbeszédű.

Politikai ügyeket sem bajtársakkal, sem másokkal tárgyalni nem szabad.

23. Erkölcstelen életmód, rosszhírben álló, vagy a csendőr állásához nem illő férfi vagy nőszemélyekkel való bizalmas érintkezés, koresmázás, szeszes ital túlélvezése, pénzben kártyázás és tivornyázás oly hibák, melyeknek a csendőrnél előfordulniok nem szabad.

Aljas és rosszhírben álló korcsmákat és csapszékeket a csendőrnek egyáltalán nem szabad látogatnia. Tisztességes szórakozóhelyeknek szolgálaton kívül való látogatása meg van ugyan engedve, de ott sem szabad egész éjszakán át vesztegelni, dorbézolni vagy illetlenül viselkedni. Ha valamelyik csendőr önmagáról megfeledezve, mégis leittasodna, vagy egyébként botránnyosan viselkedne, az erről értesülő bajtársnak kötelessége őt a közönség elől feltűnés nélkül azonnal eltávolítani és felelősségre vonása végett előljáró parancsnokának feljelenteni.

Hivatalos vagy magánhelyiségbe való lépéskor dohányozni, utcán vagy nyilvános helyen pipázni nem szabad.

24. A csendőr szolgálaton kívül se tévessze szem elől hivatásbeli kötelmeit, akkor is kísérje figyelemmel a körülötte történő eseményeket és gyanus jelenségeket, melyekről azok fontosságához képest azonnal vagy visszatérése után tegyen jelentést őrsparancsnokának. A csendőr hivatásával jár, hogy bármely pillanatban beállhat annak szükségessége, hogy szolgálatot teljesítsen: azért erre mindig legyen elkészülve.

25. A csendőr nem lehet tagja engedély nélkül semmiféle egyesületnek.

Politikával nem foglalkozó társadalmi és kulturális egyesületekbe (kaszinók, olvasóköri) való belépéshez a csendőrkerületi parancsnokság engedélye szükséges, melyhez az illető egyesület jóváhagyott alapszabályai felterjesztendőek. Ily egyesületekbe való belépésre a kerületi parancsnokság mindaddig mig az egyesület alapszabályait meg nem változtatja — a felsőbb rendelkezések figyelembe vétele mellett — egyszersmindkorra szóló engedélyt is adhat. Az alapszabályok megváltoztatása esetén az új vagy módosított alapszabályok az egyesületbe belépett egyén által a kerületi parancsnokságnak betekintésre felterjesztendőek.

26. A csendőrnek bármiféle keresetszerű mellékfoglalkozást űznie, kereskedéssel vagy üzérkedéssel foglalkoznia nem szabad, ami azonban az okszerű és a kellő mértéket meg nem haladó gazdálkodást és az az által nyert állatok és termények értékesítését nem zárja ki. A csendőrnek vele egy háztartásban élő hozzátartozója sem űzhet oly foglalkozást, amely a csendőr szolgálati állásával össze nem egyeztethető, vagy amely a csendőrt szolgálata ellátásában feshélyezhetné.

27. Igyekezzenek a csendőr az örskörletben esetleg használt idegen nyelvet legalább a szolgálat követelményeinek megfelelő mérvben elsajátítani.

28. Habár a csendőrnek ahhoz, hogy szolgálatát eredményesen elláthassa, részletes helyi és személyi ismerettel kell birnia, ismeretségének még sem szabad oly mérvűnek és természetűnek lennie, hogy az őt szolgálati kötelmeinek pártatlan teljesítésében feshélyezhesse. Ezért elvül tekintendő, hogy a csendőr születési vagy illetőségi helyének vármegyéjében, illetve oly vármegyében, hol polgári életben huzamosabb ideig tartózkodott, végül oly járásban, hol magának vagy nejeének rokonsága van, szolgálatot nem teljesíthet. Ha az észleltetnék, hogy a csendőr bármely örsállomáson vagy annak körletében a szolgálatra vagy saját magára nézve hátrányos, túlbizalmas személyes ismeretséggel bír, úgy azonnal áthelyezendő.

Hasonlóképen azonnal áthelyezendő a csendőr akkor is, ha állomáshelyén akár életmódja folytán, akár pedig valamely súlyosabb természetű és köztudomásra

jutott fegyelmi vétség vagy más büntetendő cselekmény elkövetése folytán a lakosság bizalmát elvesztette vagy tekintélyét veszélyeztette.

A csendőr mindennemű szolgálati vagy személyes ügyével kizárólag előljáróihoz forduljon. Fenyegetendő az a csendőr, aki a testületen kívül álló idegen egyének pártfogását vagy közbenjárását veszi igénybe azért, hogy ezáltal valamely ügyének kedvező elintézését — esetleg bajtársai rovására is — kierőszakolja. Azt a védekezést, hogy a közbenjárás a csendőr tudtán kívül történt, elfogadni nem szabad.

6. §.

A csendőr magatartása szolgálatban.

29. Azok az erkölcsi tulajdonságok, melyek a csendőrtől általában megköveteltetnek, szolgálati ténykedéseiben is irányadók legyenek.

Kerülje az erőszakoskodást, hengegést, durvaságot, mely hibák a csendőr hivatásával össze nem férnek. Különösen tilos a csendőrnek bárkit is tettelesen bántalmaznia.

30. Nyilvános étkező és szórakozó helyiségekbe, valamint szállodákba étkezés, italozás, szórakozás vagy pihenés céljából belépni nem szabad. Vasuton való szolgálati utazás alkalmával — fogolykiséret esetét kivéve — a vasuti éttermekbe étkezés céljából való betérés meg van engedve, de ott szeszes italt fogyasztani nem szabad.

Portyázás vagy más szolgálati ténykedés közben az itt említett nyilvános helyiségekbe beléphet, ha erre a tett észleletek vagy fennforgó körülmények kellő indokot szolgáltatnak; de ott fegyverét letenni és huzamosabban tartózkodni, mint azt szolgálati feladata követeli, nem szabad és ha ily belépés bármely oknál fogva megtörtént, ezt bevonulás után az őrsparancsnoknak kifejezetten be kell jelenteni.

Városok, községek, vagy népesebb telepek utcáin, vasuti vagy hajó ügyeleti szolgálatban, úgyszintén szolgálati fellépés vagy szolgálati ténykedések alkalmával

dohányozni nem szabad; ez csak a szabadban való portyázás alatt és pihenőknél van megengedve.

31. A szolgálatban álló csendőrnek komoly, tekintélyt és tiszteletet parancsoló módon kell megjelennie; feltétlenül kerüljön tehát minden olyan magatartást vagy cselekményt, amely fellépésének vagy megjelenésének komolyságát veszélyeztetné. Ilyen hibába esik például a csendőr, ha fennhéjázó vagy nyegle módon viselkedik, lényegtelen dolgokban fölöslegesen fontoskodik, nevetgél, dévajkodik, fölösleges magánbeszélgetést folytat, nagyobb csomagot vagy tárgyat cipel stb. Községekben vagy lakott helyeken való portyázás vagy más szolgálatteljesítés közben, hacsak arra szolgálati ok nincsen, a járőr tagjai egymással se beszélgessenek.

Ha a csendőrtől bárki valami útbaigazítást vagy segílyt kér, annak a lehetőség szerint készséggel feleljen meg; ha pedig ezt nem tehetné, úgy erről az illetőt röviden és illedelmesen világosítsa fel, de sohase adjon nyersen elutasító feleletet.

32. Csendőrségi személyeknek és parancsnokságoknak szolgálati teendőikkel összefüggésben álló ügyekre nézve írásbeli igazolványokat vagy bizonyítványokat magánfelek számára kiállítaniok, továbbá nyomozási ügyben jegyzőkönyvet felvenniök nem szabad.

33. A szolgálat érdekében szükséges, hogy minden csendőrnek jól járó zsebórája, saját nevével vagy annak kezdőbetűivel ellátott pecsétnyomója és jólműködő kézi villanylámpája legyen és ezeket szolgálatba mindig magával vigye.

Fegyveres szolgálatban álló járőrnek városok és községek belterületén a gyalogjárón mennie tilos.

A tiszteletadásra nézve a szolgálati szabályzat I-ső rész és a gyakorlati szabályzatok mérvadóak. Két főből álló járőr a tiszteletadást vezényszó nélkül egyszerre teljesíti. Kettőnél több főből álló járőrnél polgári egyének előtt (l. 38. pontot) csak az elől menetelő parancsnok tiszteleg. Különleges szolgálatban álló egyének tiszteletadást (köszöntés) nem teljesítenek.

7. §.

Önképzés szükségége.

34. A csendőrtől megkövetelt erkölcsi tulajdonságok biztosítják ugyan azt, hogy a csendőr hivatása követelményeinek erkölcsileg megfeleljen; de szolgálatának ellátására magát képessé is tenni csak az a csendőr tudja, aki a hivatása által megkívánt elméleti és gyakorlati ismereteket is megszerzi, az pedig csakis állandó tanulás útján lehetséges.

Ahhoz, hogy a csendőr valamely ügyben helyesen eljárni tudjon, szükséges, hogy a hivatásával kapcsolatos törvényeket, utasításokat, rendeleteket, szabályrendeleteket és parancsokat alaposan ismerje; szükséges, hogy a nyomozás elméletével és annak gyakorlati taktikájával teljesen tisztában legyen és végül, hogy úgy tudjon írni és fogalmazni, hogy bármily ügyben is az előírt jelentést, illetve feljelentést önállóan megszerkeszteni képes legyen.

Szolgálatának ellátásához szükséges gyakorlati ismereteit a csendőr csakis a gyakorlati szolgálatban való hosszabb tevékenykedés után, de akkor is csak úgy képes megszerezni, ha szolgálata iránt kedvet és érdeklődést tanúsít, ha feljebbvalóinak és idősebb bajtársainak útmutatásait és magyarázatait magának megjegyzi, azok ténykedéseit megfigyeli és általa meg nem értett dolgokban maga kér felvilágosítást.

35. A csendőrség katonai szervezetéből folyólag a csendőrnek ismernie kell a katonai büntetőtörvénykönyvnek, a katonai szabályzatoknak és előírásoknak reá vonatkozó fontosabb rendelkezéseit és törekednie kell arra, hogy a katonai szakismeretekből is rendfokozatának és szolgálati állásának megfelelően minél többet elsajátítson.

36. A szorosan vett csendőrségi és katonai szakismereteken felül nem szabad elhanyagolnia oly általános ismereteknek megszerzését sem, amelyek hivatásával nem állanak ugyan szoros összefüggésben, de amelyek általános műveltségének fokozására és látókörének

a szolgálat érdeke szempontjából is szükséges szélesbítésére alkalmasak.

A társadalmi magatartási szabályok és érintkezési formák ismerete a csendőr társadalmi helyzetét teszi kedvezőbbé.

Az előírt ismeretek megszerzése nemcsak a szolgálat érdekében szükséges, hanem a csendőr egyéni érdekét és boldogulását is előmozdítja, mert eltekintve attól, hogy kellő képzettség nélkül pályáján nem boldogulhat, csendőrségi szolgálati ideje alatt oly sokoldalú és széleskörű ismereteket áll módjában elsajátítani, amelyeknek az élet bármily helyzetében is hasznát veszi és amelyeknek megszerzésére semmiféle más pálya nem nyújt oly kedvező alkalmat.

Fokozottabb mértékben áll fenn ezen követelmény az őrsparancsnokokkal és az őrsparancsnokhelyettesekkel szemben, akik a legénység oktatására és önképzésének irányítására elsősorban vannak hivatva és akik ezen feladatuknak csakis kiváló elméleti és gyakorlati képzettség mellett tudnak megfelelni.

8. §.

A csendőr személyes viszonya a csendőrség és honvédség tagjaihoz és polgári személyekhez.

37. A magyar királyi csendőrség egyénei a magyar királyi honvédség hason rendfokozatú egyéneivel egyenragúak és reájuk nézve — amennyiben a csendőrségi utasítások másként nem rendelkeznek — a m. kir. honvédség egyéneire nézve fennálló szabályok irányadók.

A csendőrnek a m. kir. honvédség és a katonailag szervezett más testületek tagjaihoz való viszonyát a Szolgálati Szabályzat¹ I. rész szabályozza.

A csendőr, valamint a próbacsendőr is, előljárók és feljebbvalók által ugyanolyan bánásmódban részesítendő, mint amilyen a m. kir. honvédség ténylegesen szolgáló altisztjeire nézve előírva van és nyilvánosan meg nem dorgálható.

38. A csendőrt polgári hatóságok, hatósági személyek és magánegyének részéről is állásának megfelelő bánásmód illeti meg s egyáltalában nincs megengedve, hogy vele szemben bárki is gorombáskodjék vagy állásának tekintélyét sértő módon viselkedjék.

A csendőr kizárólag saját előljáróinak fegyelmi hatalma alatt áll, minek folytán úgy a hatóságoknak, mint magánosoknak minden oly ügyben, mely a csendőr személyét érinti, a csendőr közvetlen tiszti előljárójához kell fordulniok.

Polgári közhivatalnokok irányában a csendőr előzékenyen viselkedni és nekik az állásukkal járó tiszteletet megadni köteles.

A vármegye fő- és alispánjának, a kir. törvényszék elnökének, a kir. ügyészség vezetőjének, a járás főszolgabirójának és a járásbiróság elnökének, valamint oly városokban, melyeknek külterületén a szolgálatot a csendőrség látja el, az illetékes államrendőrségi kapitányság vezetőjének a csendőr — ha előtte ismeretesek, vagy ha mint ilyenek felismerhetők — a velük való találkozás alkalmával úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül katonai tiszteletadással tartozik.

9. §.

Jelentkezések és bemutatkozások.

39. Ha valamely csendőrségi állomásra Őfelsége a király, vagy Őfőméltósága az ország kormányzója megérkezik, az Őfelsége, vagy Őfőméltósága első szárnysegédénél való jelentkezés, illetve érintkezésbe lépés és a további rendelkezések kikérése az állomáson levő legmagasabb tiszti parancsnok, illetve őrsállomásokon a vármegyei csendőrparancsnok feladata, aki ily alkalmal mindig kiszállni köteles. Ha a vármegyei csendőrparancsnok a kiszállásban gátolva lenne, úgy helyette az illetékes járásparancsnok, ennek hiányában pedig egy másik tiszt rendelendő ki, aki az említett magas személyiségeknek otléte alatt az őrsállomáson tartózkodik.

Ha egy csendőrségi állomásra a honvédelmi mi-

niszter, a honvédség főparancsnoka, vagy az illetékes honvéd vegyes dandárparancsnok szolgálatilag megérkezik, akkor — tekintet nélkül arra, hogy ott honvéd állomásparancsnokság van-e vagy nincsen — az állomáson levő legmagasabb csendőrparancsnok jelentkezni és parancsait kikérni tartozik. Ha az állomáson csak őrsparancsnokság van, úgy a jelentkezést az őrsparancsnok, vagy helyettese a parancsörtiszttnél teljesíti.

Ha oly őrsállomásra, hol honvéd állomásparancsnokság nincsen, a csendőrség valamely katonaállományú tényleges tisztje szolgálatilag vagy szolgálaton kívül, illetve a honvédség valamely katonaállományú tényleges tisztje szolgálatilag megérkezik, nála az őrsparancsnok vagy helyettese — mihelyt megérkezése tudomására jut — szállásán jelentkezni köteles.

40. Ha valamely őrsállomáson a miniszterelnök vagy valamelyik miniszter, a honvédelmi, vagy belügyi államtitkár, az országos főkapitány, a vármegye fő- és alispánja, az illetékes kir. törvényszék elnöke, az illetékes kir. ügyészség vezetője, az illetékes kir. járásbíróság elnöke, a járás főszolgabirája, továbbá oly örsökön, melyek törvényhatósági jogú vagy rendezett tanácsú városok külterületén teljesítenek szolgálatot, az illetékes kerületi rendőrfőkapitány vagy az illetékes rendőrkapitányság vezetője hivatalosan megjelenik, nála az őrsparancsnok jelentkezni köteles. Tiszti állomásokon a jelentkezést a miniszterelnöknél, a minisztereknél, a belügyi- és honvédelmi államtitkároknál és az országos főkapitánynál az ott állomásozó legmagasabb tiszti parancsnok teljesíti.

Az itt előírt jelentkezések a 114. pontban előírt esetekben díszben, különben pedig szolgálati öltözetben és mindig a szálláson teljesítendők. Ha azonban az itt felsorolt személyiségek ünnepélyesen fogadtatnak, a fogadtatáson a csendőrség csak akkor jelenik meg, ha azon a m. kir. honvédség is részt vesz, amikor is a jelentkezésre nézve a honvéd állomásparancsnokság rendelkezései mérvadók.

41. Új állomásra való bevonulás után a vármegyei csendőr parancsnokok a vármegye fő- és alispánjánál, a kir. törvényszék elnökénél és a kir. ügyészség vezető-

jénél; járásparancsnokok a közigazgatási hatóságok főnökeinél, a kir. járásbiróság elnökénél, valamint a helybeli m. kir. államrendőrség vezetőjénél; őrsparancsnokok a közigazgatási hatóság főnökénél, a járásbiróság elnökénél, a helybeli m. kir. államrendőrség vezetőjénél és végül a községi előljáróságoknál hivatalosan bemutatkozni tartoznak.

Hogy az egyes, új állomásra bevonult csendőrparancsnokok a fentemlített hatóságokon kívül még mely hatóság vagy hivatal főnökénél vagy vezetőjénél mutatkozzanak be, az az illető parancsnokok belátására és tapintatára van bízva.

A katonai jelentkezésekre nézve a szolgálati szabályzat I. rész 34. §-ában foglaltak mérvadók.

42. Szolgálatban álló járőrök, portyázás, illetve külszolgalat teljesítés közben — ha szolgálatuk őket abban nem akadályozza — minden előljárónál, kivel találkoznak, jelentkezni tartoznak. Feljebbvalónál, valamint a 40. pontban felsorolt polgári személyiségeknél csak akkor, ha őket megszólítja. Ha a járőr szolgálatoközben egy oly községbe ér, hol a vármegye fő- és alispánja, a járás főszolgabirája, a kir. ügyészség vezetője, a vizsgálóbíró, vagy a járásbiróság elnöke hivatalosan jelen van, annál jelentkezni tartozik. Előljáró járásparancsnokság székhelyén való megjelenés alkalmával a járőrök a járásparancsnokságnál is jelentkezni tartoznak.

Ha a járőr idegen őrsparancsnokság székhelyén, vagy pedig — nyomozás céljából — idegen államrendőrségi hatóság székhelyén megjelenik, úgy az illető őrsparancsnokságnál jelentkezni, illetve az államrendőrségi hatóság vezetőjénél bemutatkozni tartozik. Nyomon üldözés esetén, ha a jelentkezés, illetve bemutatkozás a késedelemből beállható veszély miatt a megérkezés után azonnal nem lehetséges, úgy az utólagosan is, de a nyomozó cselekmény befejeztével haladéktalanul megteendő.

Ha a járőr az idegen területen való szolgálati működést az idegen csendőrőrsparancsnokság vagy rendőri hatóság székhelyének belterületén kívül eső helyen végzi és nem szükséges, hogy más célból az idegen rendőri hatóság vagy őrsparancsnokság székhelyére

lyére menjen, akkor azoknál való jelentkezés, illetve bemutatkozás nélkül vonul be örsére és ez esetben a járőr megjelenéséről és működéséről az idegen csendőr-örsparancsnokságot vagy rendőri hatóságot utólag az örsparancsnok értesíti.

A szolgálati szabályzat I. rész 262. és 263. pontjaiban előírt jelentkezések, illetve értesítések tiszték által a helyben levő legmagasabb csendőrtiszti parancsnokságnál is, csendőrök által pedig csak a helyben levő örsparancsnokságnál teljesítendőek. Ha az állomáshelyen csendőrör s ninesen, ellenben honvéd állomásparancsnokság van, úgy a csendőrök is ez utóbbinál jelentkeznek.

43. Tisztek a polgári miniszterek, a honvédelmi és belügyi államtitkárok (előbbinél, ha az polgári egyén) és az országos főkapitány előtt az előírt esetekben „Jelentem“, illetve „Jelentkezem“ szóval jelentkeznek. Rangosztályba nem sorolt havidíjasok, altisztek és csendőrök a fentemlített és azonkívül a felhívási joggal bíró polgári hatósági személyek előtt ugyanígy jelentkeznek. Bemutatkozások alkalmával tisztelnél az általános társadalmi formák mérvadóak, rangosztályba nem sorolt havidíjasok, altisztek és csendőrök a „Tisztelettel bemutatkozom“ szavakat használják.

Polgári személyiségeknél való jelentkezés és bemutatkozás alkalmával az illetőket megillető cím a Szolgálati Szabályzat I. rész idevonatkozó határozványainak értelemszerű alkalmazása mellett megszólításként csak akkor alkalmazandó, ha őket a „Nagyméltóságú“ cím illeti meg, különben pedig hivatali állásuk megnevezésével és „Úr“ szóval szólítandók meg.

10. §.

Panasz polgári egyének ellen. Eljárás becsületsértés, rágalmazás és hamis vád esetén.

44. Ha a csendőrnek valamely polgári hivatalos személy, vagy magánosok ellen személyes panasza van, azt közvetlen előljárójának jelenti be, aki azt jelentésbe foglalva, további eljárás végett a kerületi parancsnoksághoz terjeszti fel.

Ha a csendőrt egy polgári egyén akár szolgálatban, akár szolgálati ténykedéséből kifolyólag becsületében megsérti, megrágalmazza, vagy ellene magánindítványra üldözhető hamis vád vétségét követi el, a törvényes megtorlás igénybevételétől elállani nem szabad.

Ily esetekben a csendőr panaszát közvetlen előjárójának bejelenti és egyúttal ugyanahhoz benyújtja az illetékes kir. ügyészséghez vagy járásbirósághoz címzett feljelentését, melyben a bűnvádi eljárás megindítását és a vád képviselőnek átvételét kéri. Az őrsparancsnokság a csendőr jelentését az előjáró járásparancsnoksághoz terjeszti fel.

A járásparancsnok az ügyet a feljelentés továbbítása előtt, de legkésőbb 8 nap alatt kivizsgálja és a csendőr jelentését a kivizsgáló jelentés kíséretében szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz terjeszti fel, mely, ha az eljárás megindítására elegendő alapot lát, azokat a szükséges felhatalmazás megadása végett a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez felterjeszti. Ezért a csendőr a feljelentésben a tanúk neveit, valamint feljelentésének bizonyítékait is sorolja fel, hogy panaszának alaposágát már a járásparancsnok által meg-ejtendő kivizsgálás során bizonyítani tudja.

Ha a kir. ügyész a vád képviselőt átvette, a vádat azonban a tárgyalás során elejtette, vagy ha a kir. ügyész a vádat nem ejtette ugyan el, de a bíróság megszüntető végzést vagy felmentő ítéletet hozott és a határozat ellen a kir. ügyész perorvoslással nem élt, a csendőr nyugodjék meg a kir. ügyész eljárásában, illetve a bíróság végzésében vagy ítéletében.

Ha a kir. ügyész az ügybe kezdettől fogva nem avatkozott bele, vagyis ha a vádat mint főmagánvádoló maga a csendőr képviselte, akkor a vád képviselője körül a csendőr saját belátása szerint jár el.

Ha a csendőr szolgálaton kívül, mint magán-személy sértetett meg becsületében, vagy rágalmazta meg, panaszát szóbelileg az őrsparancsnoknak jelentse be, aki az esetet kinyomozni, a bűnvádi eljárást kérelmező nyilatkozattal felszerelt jelentést elkészíteni és azt az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz leendő továbbítás végett szolgálati úton a vármegyei csendőr-

parancsnoksághoz felterjeszteni köteles. Ily esetekben a csendőr az esetleg felmerülő perköltségek megtérítésére a kincstárral szemben igényt nem támaszthat.

Polgári peres ügyben a csendőr mint magánfél jár el és keresetét a bírósághoz közvetlenül adja be.

45. Az egész csendőrség vagy a csendőrség valamely alakulata ellen elkövetett becsületsértés vagy rágalmazás esetében az iratok kivizsgáló jelentés kíséretében további eljárás végett szolgálati úton a csendőrség felügyelőjéhez terjesztendő fel.

Ha valamely hirlapban a csendőrséget, egyes parancsnokságokat, vagy egyes csendőrségi egyéneket rágalmozó vagy előnytelen színben feltüntető közlemény jelent meg, úgy az illető lapnak egy példánya az érdekeltektől parancsnokság vagy az érdekeltektől személy közvetlen előljáró parancsnoksága által az abban tárgyalt ügyre vonatkozó részletes felderítő jelentéssel együtt a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez azonnal és közvetlenül felterjesztendő.

A csendőrséget érintő helyreigazító nyilatkozatoknak napilapokban való közzétételére csak a m. kir. csendőrség felügyelője jogosult.

Ha valahol a csendőrséget gúnyoló vagy előnytelen színben feltüntető színházi vagy más oly előadások tartatnának, melyek büntetendő cselekményt nem képeznek ugyan, de amelyek a csendőrség tekintélyével össze nem egyeztethetők, úgy az illető állomáson levő legmagasabb csendőrparancsnok igyekezzék a hatóság útján az illető színházi vállalat igazgatójánál vagy az előadás rendezőjénél — az indokok kifejtése mellett — odahatni, hogy az előadások megszüntetessenek, vagy azok tartalma megfelelően módosíttassék.